

Radīs rīku noziegumos cietušo atbalsta saņemšanas ceļa atvieglošanai

Publicēts: 09.07.2024.

Starpinstitūciju kopradē Valsts kancelejas Inovācijas laboratorijā apzināts noziegumos cietušajiem pieejamo atbalsta pakalpojumu kopums. Tieslietu ministrijas iniciētajā inovācijas sprintā iesaistītie sākuši dizainēt viegli lietojamu digitālu rīku, kas ar pāris jautājumiem cietušo informētu par viņa situācijai piemērotiem atbalsta pakalpojumiem.

Dažādas cietušo atbalsta sistēmā iesaistītās institūcijas koprades darbnīcās apkopoja informāciju par Latvijā pieejamajiem juridiskajiem, finansiālajiem, medicīniskajiem, psiholoģiskajiem un cita veida cietušo vajadzību apmierināšanai radītajiem pakalpojumiem. Situācijā, kad piedzīvota psiholoģiska trauma un cilvēks jūtas apjucis, pats svarīgākais ir, lai vēršanās pēc palīdzības ir vienkārša un saprotama. Šobrīd palīdzības meklētāju un sniedzēju pieredzes stāsti liecina, ka mēģinājumi orientēties sadrumstalotajā atbalsta sistēmā rada papildu pārdzīvojumu.

Inovācijas sprinta komanda secināja, ka izšķiroša nozīme ir pirmajiem mēģinājumiem noteikt, kāds atbalsts un pakalpojumi piemēroti indivīda vajadzībām un pie kādām institūcijām vērsties, lai šo palīdzību saņemtu. Līdz ar to sprintā domāts par sistēmas pārskatāmības risinājuma radīšanu, kas attiecināms arī uz tiem cietušajiem, kuri par tādiem vēl nav atzīti kriminālprocesā, proti, vēl nav ieguvuši “noziegumā cietušā” statusu.

Lai vēršanās pēc palīdzības un tās saņemšanas noritētu bez liekas kavēšanās vai sarežģījumiem, Tieslietu ministrija (turpmāk – TM) sprintā sadarbojās ar virkni atbalsta sniegšanā iesaistīto institūciju palīdzības meklētāja pirmā kontaktpunkta plānošanā. Pēdējā darbnīcā dalībnieki apsprieda funkcijas un saturu, kādas nepieciešamas platformai, kas kalpotu par atbalsta ceļvedi cietušajiem, tuviniekiem un profesionāļiem. Grupa strādāja pie sākotnējās formas IT risinājumam – digitālam rīkam, ko pēc sprinta attīstīt un

pārbaudīt praksē.

TM valsts sekretārs Mihails Papsujevičs stāsta: “Inovācijas sprintā kopīgi sakartējām valstī pieejamos tūlītējās un ilgtermiņa palīdzības pakalpojumus, to pieejamību reģionos un dažādām cietušo grupām. Esam sākuši attīstīt tehnoloģisku rīku, kas, iespējams, īsas aptaujas veidā varētu novadīt cilvēku pie viņa situācijai atbilstoša pakalpojuma sniedzēja. Šis rīks noderētu arī speciālistiem policijā, sociālajā dienestā un citās iestādēs, kas nonāk pirmajā kontaktā ar cietušo, lai darbinieki spētu vēl ātrāk un precīzāk savest palīdzības meklētāju ar atbalsta nodrošinātāju.”

Lai pēc iespējas visaptveroši novērtētu cietušo atbalsta sistēmas funkcionalitāti, inovācijas sprintā ar pieredzi dalījās dažādi cietušo interešu pārstāvji – Tieslietu ministrija, Labklājības ministrija, Valsts policija, pašvaldību, dienestu un bāriņtiesu pārstāvji, un citas institūcijas.

Križu un konsultāciju centra “Skalbes” valdes locekle Santa Laimiņa norāda “Ļoti daudziem palīdzības meklētājiem zvans uz krīzes tālruni 116006 ir pirmais solis atbalsta saņemšanā. Mēs kā pirmais saskarsmes punkts labi izprotam, kā cietušie jūtas un kas viņiem nepieciešams. Novērtēju, ka sprints mudina radīt cietušā pieredzes izziņā balstītu risinājumu. Tā varam pārliecināties, ka piedāvātie pakalpojumi patiesi atbilst cietušo vajadzībām.”

“Iespēja pie viena galda sanākt tik daudzām pusēm ļāva apzināt dažādo jomu pārstāvju rīcībā esošos resursus, kā arī pamanīt, kur tie dublējas. Varējām labāk iepazīt cits cita iestāžu funkcijas, jo dažkārt cietušo novirzīšanu pie pareizās institūcijas kavē tieši nepietiekama izpratne par citu organizāciju funkcijām un darbības veidu,” skaidro Labklājības ministrijas Bērnu un ģimenes politikas departamenta vadītāja Ilze Kurme.

Sprinta fasilitatore Arita Featherstone atbildēja par sarunu vešanu starp dažādām iesaistītajām pusēm “Kompleksās sistēmās balstītu jautājumu risināšanā noteicoša loma ir iesaistīto institūciju savstarpējo attiecību kvalitātei. Rūpējos, lai veidotos godīgs un cieņpilns dialogs, kā arī kolektīva izpratne par starpinstitutionālas sadarbības neizsveramo nozīmi dzīvotspējīga risinājuma izstrādē un ieviešanā.”

Inovācijas sprintā no sākotnēja apjukuma radies kopīgs skatījums, identificēti šķēršļi atbalsta saņemšanā, iepazīta citu valstu pieredze un izstrādāts prototips turpmāk attīstāmam un testējamam rīkam, kas atvieglotu cilvēku vērsanos pēc palīdzības. Atbilstoši Valdības rīcības plānam, TM līdz gada beigām valdībā iesniegs priekšlikumus atbalsta procesa pilnveidošanai. Sprintā iesāktā sekmīgumu noteiks gatavība pilnveidot starpinstitutionālo sadarbību, lai nodrošinātu kvalitatīvu pakalpojumu pieejamību ikvienam, kuram tā nepieciešama.

Inovācijas laboratorija ir Valsts kancelejas veidota iniciatīva, kuras mērķis ir sekmēt inovācijas kultūru valsts pārvaldē, sniegtot metodisku atbalstu. Laboratorijas organizētie ikgadējie sprinti dalībniekiem sniedz iespēju fasilitatoru jeb neitrālu piesaistīto ekspertu vadībā pilnveidot savu inovācijas kompetenci, daudzpusīgi izziņāt iestādei aktuālo problēmu, kā arī meklēt un testēt iespējamus risinājumus sadarbībā ar visām jautājumā iesaistītajām pusēm. Koprades procesa mērķis ir attīstīt lietojamu – cilvēka vajadzībām atbilstošu, ērtu un saprotamu – risinājumu.

Inovācijas sprinti tiek īstenoti Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna investīciju projekta “Publiskās pārvaldes inovācijas eko-sistēmas attīstība” (turpmāk – investīciju projekts) ietvaros. Investīciju projekta īstenošanas laikā kopumā paredzēts organizēt 15 inovācijas sprintus (2023. – 2025.).

Saistītas tēmas

[Tieslietu ministrija](#)

[Valsts kanceleja](#)

<https://www.mk.gov.lv/lv/jaunums/radis-riku-noziegumos-cietuso-atbalsta-sanemsanas-cela-atvieglosanai>